

СТАНОВИЩЕ

от професор д-р Евелина Одисеева, дм

Началник клиника по анестезиология към
Катедра Анестезиология и интензивно лечение
Военномедицинска академия - София

ОТНОСНО: дисертационен труд за получаване на образователна и научната степен "Доктор" по научната специалност „Анестезиология и интензивно лечение” на тема: **ПОТЕНЦИРАЩА АДЮВАНТНА ТЕХНИКА ПРИ ПЕРИФЕРНИ НЕРВНИ БЛОКАДИ НА ГОРЕН КРАЙНИК**, разработен от д-р Димчо Георгиев Генджелиев.

Представеният за рецензия научен труд **“ПОТЕНЦИРАЩА АДЮВАНТНА ТЕХНИКА ПРИ ПЕРИФЕРНИ НЕРВНИ БЛОКАДИ НА ГОРЕН КРАЙНИК”** е разработен в съответствие с изискванията за придобиване на научната и образователна степен „доктор”. Изложението е представено върху 110 стандартни машинописни страници и 13 страници библиография със следната структура: въведение, литературен обзор, цел и задачи, материал и методи, резултати, обсъждане, заключение, изводи и приноси. Той е правилно структуриран, като литературният обзор заема 32 страници, изводите от литературният обзор са представени в 2 страници, главата материал и методи е 24 страници, в 41 страници са представени собствените проучвания – резултати, обсъждане, изводи и приноси.

Научният труд е онагледен е 29 фигури и 35 таблици.

Библиографията съдържа 160 литературни източника, от които 4 на кирилица и 156 на латиница.

Актуалност на темата

Една от най-често извършваната хирургична интервенция в ортопедичната практика е тази на горен крайник. Независимо от причината приоритетни са краткия престой в операционната зала, повлияване на постоперативната болка и оптимизиране на болничния престой с предотвратяване на евентуални постоперативни усложнения, както хирургични, така и от страна на използваната анестезиологична техника. В последните години за осигуряването на адекватна анестезия за хирургични интервенции на горният крайник все по-предпочитани са периферните нервни блокади. Техниката за локализиране на периферните нерви претърпя сериозна еволюция, след като невростимулацията се замести с ултразвукова навигация, което увеличи значително успеваемостта. Значително се намалиха използваните дози на локални анестетици, което повлиява благоприятно и ограничава техните системни и странични ефекти. Основен приоритет на ПНБ остава възможността да се контролира продължителността на моторния и сензорен блок. От години се работи в това направление, като са използвани различни варианти от комбинации на локални анестетици до добавяне на адювантни средства за повлияване и удължаване на техният ефект. Все още няма консенсус и твърдо установени гайдлайни и протоколи, което прави темата много актуална.

Литературен обзор

Д-р Генджелиев е провел обстойно проучване на литературните източници по проблема, като приоритетно е изследвал публикациите от последните 10 години. Подробно е разгледана анатомията и техническите аспекти при извършването на периферните блокове на горен крайник. Систематизирана е информацията за общия профил, фармакологията и фармакокинетиката на локалните анестетици, както и страничните и токсични ефекти при предозирането им. Представени са техническите възможности за верификация на нерви и плексуси, както и доказателства от литературата за възможностите да се намали количеството на използваните локални анестетици.

В отделен раздел от литературният обзор подробно са описани възможностите за удължаване на моторния и сензорния блок – с катетърна техника, смесване на локални анестетици и добавяне на различни адюванти. Много подробно са разгледани по-популярните от тях и са представени данни от големи рандомизирани и контролирани проучвания относно механизмите на действие и полученият резултат.

Литературният обзор е съвременен, пълен с доказателства за научната, практическа, и клинична значимост на този проблем. Той налага извода, че в наличната специализирана литература няма единно становище и получените резултати са доста противоречиви и не достатъчно обективни за да определят подходящите адюванти, тяхното значение и възможностите, които предлагат за удължаване ефектите на локалния анестетик при осъществяването на периферни нервни блокади на горен крайник.

Цел и задачи

На база изведените изводи от литературния обзор и вземайки предвид различните клинични ситуации, срещани в травматологията д-р Генджелиев извежда целта на своето проучване: „Да се определят мястото, значението и ролята на потенциращата адювантна техника при периферни нервни блокади на горен крайник“.

Поставената цел е напълно адекватна, с много потенциал за практическа полза от резултатите и от нея логично произтичат задачите, които си е поставил дисертантът в настоящият труд, които са 6 на брой. Те включват проследяване и анализ на ефектите на различни адюванти към ЛА, с идеята да се предложи и валидира протокол за извършване на периферни нервни блокади с потенцираща адювантна техника за оперативни интервенции на горен крайник с минимален риск от усложнения и максимален постоперативен период на сетивен блок.

Материал и методи

Проучването е проспективно за период от юни 2020 г. до юли 2023 г. Включени са 200 пациенти, при които е извършена оперативна интервенция в областта на горен крайник. Пациентите са оперирани в Централния операционен блок на УМБАЛСМ „Н. И. Пирогов“ – София, като периферният блок е осъществяван единствено от д-р Генджелиев.

Протоколът на проучването е добре обмислен. Определянето на включващи и изключващи критерии е прецизно. Структурата на проучването определя една група като контролна – 40 пациента, а останалите 160 са разпределени в равни групи по 40 пациента, като във всяка група е ползван различен адювант към локалния анестетик – клонидин, дексаметазон, дексмететомидин, дексаметазон + дексмететомидин.

Подробно е описана методиката на извършване на ПНБ с проследяване на времето за изпълнение на различните блокове, използваният адювант, началото и продължителността на сетивния и моторния блок, интраоперативни и следоперативни усложнения, максимално интраоперативно ниво на седация по Ramsey, интраоперативна седация с пропофол и необходимостта от допълнително обезболяване на 6, 12 и 24 часа.

За обработка на данните от проучването е използван специализираният статистически пакет SPSS (Statistical Package for the Social Sciences), версия 20.0 и са извършени

Резултати и обсъждане

В тази част д-р Генджелиев извършва анализ на получените резултати от проследяваните показатели. Прави много добро впечатление прецизният статистически анализ, който много ясно дава информация за ролята и мястото на различните видове адюванти по отношение началото и продължителността на периферният блок в различните му аспекти. Групите са достатъчно големи за да се приемат данните и получените зависимости за достоверни.

С получените резултати д-р Генджелиев категорично доказва тезата си, че използването на потенцираща адювантна техника води до по-малка нужда от постоперативна аналгезия, което от своя страна има много положителни страни, както за пациента, така и за персонала. Липсата на следоперативни усложнения, свързани с анестезията, при всички пациенти в проучването доказва, че добавянето на адювант не повишава риска от възникване на такива. От голяма практическа полза е анализът направен между групите с различни адюванти. Резултатите налагат изводи с голяма практическа насоченост и самите те представляват сериозен принос на дисертационният труд. .

Изводите са осем на брой, които са ясно и точно формулирани.

Докторантът предлага пет приноса, които приемам без забележки.

Научният труд е ориентиран към практическо решаване на клинични задачи, с които анестезиологът се сблъсква в ежедневието. Избегнато е излишно теоритизиране и детайлизиране. Използвани са и са разработени актуални и модерни анестезиологични техники, а именно: ултразвук навигация, нерв стимулатор. Разглежда се проблем, за който в световната литература има недостатъчно и доста противоречиви данни и основният принос, която дава това целенасочено, комплексно и задълбочено проучване е информацията относно действието на различни адюванти към локалните анестетици за блокада на плексус брахиалис. Темата за първи път се дискутира в България и намира приложение в създаденият от авторът алгоритъм за осигуряване на адекватна интраоперативна анестезия и дълга постоперативна аналгезия при оперативни интервенции на горен крайник.

Дисертационният труд е написан на правилен български език с ясно и точно изложение.

Личният принос на докторанта в получаването на резултатите в дисертационния труд е неоспоримо. Авторството му е без съмнение.

Авторефератът към дисертационния труд вярно и точно отразява неговото съдържание, получените резултати и приносните моменти.

Д-р Генджелиев представя 5 публикации, свързани с темата на дисертационния труд, изнесени на конгреси или отпечатани в специализирана литература.

Заклучение

Цялостната ми оценка за предоставеният ми за рецензиране дисертационен труд е, че той има всички необходими качества за присъждане на образователната и научна степен „Доктор,, и отговаря на изискванията на ЗАРСРБ, ППЗРАСРБ, и правилника на УМБАЛСМ „Н. И. Пирогов“ – ЕАД, София. Проведено е актуално и самостоятелно научно изследване в което са получени значими научни резултати.

На база гореизброените характеристики имам основание да дам ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА и да ГЛАСУВАМ ПОЛОЖИТЕЛНО за присъждането на образователната и научна степен „Доктор “ на д-р ДИМЧО ГЕОРГИЕВ ГЕНДЖЕЛИЕВ.

11.12.2024 г.

Проф. Д-р Евелина Одисеева

